

EUROOPAN PARLAMENTTI

1999

2004

Istuntoasiakirja

LOPULLINEN
A5-0150/2003

5. toukokuuta 2003

MIETINTÖ

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä
(KOM(2002) 364 – 2002/2243(INI))

Työllisyys- ja sosiaalivaliokunta

Esittelijä: Winfried Menrad

SISÄLTÖ

	Sivu
ASIAN KÄSITTELY	4
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	5
PERUSTELUT.....	13
TALOUS- JA RAHA-ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	18
TEOLLISUUS-, ULKOMAANKAUPPA-, TUTKIMUS- JA ENERGIAVALIOKUNNAN LAUSUNTO	21
NAISTEN OIKEUKSIEN JA TASA-ARVOASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO...24	

ASIAN KÄSITTELY

Komissio välitti 5. heinäkuuta 2002 päivätyllä kirjeellä Euroopan parlamentille tiedonantonsa työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä (KOM(2002) 364), joka lähetettiin tiedoksi työllisyys- ja sosiaalivaliokuntaan, talous- ja raha-asioiden valiokuntaan, teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavalioikuntaan sekä naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokuntaan.

Parlamentin puhemies ilmoitti istunnossa 21. marraskuuta 2002, että työllisyys- ja sosiaalivaliokunnalle oli annettu lupa laatia kyseisestä aiheesta työjärjestyksen 47 artiklan 2 kohdan ja 163 artiklan mukaisesti valiokunta-aloitteinen mietintö, ja että lausuntoa oli pyydetty talous- ja raha-asioiden valiokunnalta sekä teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavalioikunnalta.

Parlamentin puhemies ilmoitti istunnossa 19. joulukuuta 2002 pyytäneensä lausuntoa myös naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnalta.

Työllisyys- ja sosiaalivaliokunta oli nimittänyt kokouksessaan 4. syyskuuta 2002 esittelijäksi Winfried Menradin.

Valiokunta käsittelee mietintöluonnosta kokouksissaan 19. helmikuuta, 20. maaliskuuta sekä 23. ja 24. huhtikuuta 2003.

Viimeksi mainitussa kokouksessa se hyväksyi päätöslauselmaesityksen äänin 25 puolesta ja 2 tyhjää.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Theodorus J.J. Bouwman (puheenjohtaja), Winfried Menrad (varapuheenjohtaja ja esittelijä), Marie-Thérèse Hermange (varapuheenjohtaja), Jan Andersson, Regina Bastos, Johanna L.A. Boogerd-Quaak (Elspeth Attwoollin puolesta), Hans Udo Bullmann (Elisa Maria Damião'n puolesta), Philip Bushill-Matthews, Alejandro Cercas, Proinsias De Rossa, Harald Ettl, Carlo Fatuzzo, Ilda Figueiredo, Anne-Karin Glase, Stephen Hughes, Ioannis Koukiadis (Anna Karamanoun puolesta), Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Mario Mantovani, Claude Moraes, Juan Andrés Naranjo Escobar (Luigi Cocilovon puolesta), Manuel Pérez Álvarez, Herman Schmid, Miet Smet, Ieke van den Burg, Barbara Weiler ja Sabine Zissener (Lennart Sacrédeusin puolesta).

Talousarvion valvontavalioikunnan, teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavalioikunnan ja naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnan lausunnot ovat tämän mietinnön liitteenä.

Mietintö jätettiin käsiteltäväksi 5. toukokuuta 2003.

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission tiedonannosta neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä (KOM(2002) 364 – 2002/2243(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission tiedonannon (KOM(2002) 364 – C5-0527/2002)¹,
- ottaa huomioon komission kertomuksen tuesta jäsenvaltioiden työntekijöiden voittopalkkiojärjestelmien edistämisestä (mukaan lukien pääomaosakkuus) – Pepper I²,
- ottaa huomioon neuvoston 27. heinäkuuta 1992 antaman suosituksen työntekijöiden voittopalkkiojärjestelmien edistämisestä (mukaan lukien pääomaosakkuus) (92/443/ETY)³,
- ottaa huomioon 9. huhtikuuta 1992⁴ antamansa päätöslauselman komission ehdotuksesta neuvoston suositukseksi työntekijöiden voittopalkkiojärjestelmien edistämisestä (mukaan lukien pääomaosakkuus)⁵,
- ottaa huomioon 15. tammikuuta 1998⁶ antamansa päätöslauselman komission toisesta kertomuksesta työntekijöiden voittopalkkiojärjestelmien edistämisestä (mukaan lukien pääomaosakkuus) – Pepper II, KOM(1996) 697⁷,
- ottaa huomioon työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan 26. helmikuuta 2003⁸ antaman lausunnon komission tiedonannosta (KOM(2002) 364),
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin pääsihteerin työasiakirjan "Työntekijöiden osallistuminen voitonjakoon ja pääomaan: kysymyksiä ja havaintoja"⁹,
- ottaa huomioon työntekijöiden taloudellista osallistumista koskevan Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön työn¹⁰,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 47 artiklan 2 kohdan ja 163 artiklan,

¹ Ei vielä julkaistu EUVL:ssä.

² Julkaistu esitteen "Sosiaalinen Eurooppa" täydennysosassa 3/91.

³ EYVL L 245, 26.8.1992, s. 53.

⁴ EYVL C 125, 18.5.1992, s. 241.

⁵ EYVL C 245, 20.9.1991, s. 12.

⁶ EYVL C 34, 2.2.1998, s. 151.

⁷ Ei vielä julkaistu EYVL:ssä.

⁸ Ei vielä julkaistu EUVL:ssä.

⁹ Viite: SOCI 109, Euroopan parlamentin tutkimuksen pääosasto, Luxemburg 2003, ei saatavissa suomenkielisenä ("Arbeitnehmerbeteiligung an Gewinn und Kapital: Überblick über Fragen und Befunde").

¹⁰ "Employee share ownership and profit sharing in the European Union" ja "Recent trends in employee financial participation in the European Union", Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö, Dublin 2001.

- ottaa huomioon työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan mietinnön sekä talous- ja raha-asioiden valiokunnan, teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavalioikunnan sekä naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnan lausunnot (A5-0150/2003),
- A. ottaa huomioon, että työntekijöiden taloudellinen osallistuminen ja varsinkin työntekijöiden osakeomistus ovat maailmanlaajuisesti vielä kovin rajallisia, vaikka useissa jäsenvaltioissa on Pepper II -kertomusten jälkeen hyväksytty asiaa koskevia säännöksiä tai aloitteita,
- B. ottaa huomioon, että Keski- ja Itä-Euroopan maissa työntekijöiden taloudellinen osallistuminen on kovin kehittymätöntä ja törmää tiettyihin erityisiin esteisiin, joihin on syytä kiinnittää huomiota,
- C. ottaa huomioon eri maiden väliset erot taloudellisen osallistumisen käytössä sekä työntekijöiden taloudellista osallistumista varten jo käytössä olevat monet erilaiset järjestelmät ja katsoo, että eroja ei ole vain jäsenvaltioiden välillä vaan myös niiden sisällä,
- D. katsoo, että työntekijöiden taloudellisen osallistumisen järjestelmiä koskevien määräysten täydellinen yhdenmukaistaminen ei ole toistaiseksi tarpeen eikä toteutettavissa, koska se haittaisi yksittäisten valtioiden omaa politiikkaa; katsoo kuitenkin, että nykyisiä käytäntöjä on koordinoitava kehittämällä yleisiä suuntaviivoja koskevia sopimuksia sekä tarkastelemalla verotukseen ja sosiaaliturvaan liittyviä näkökohtia,
- E. katsoo, että työntekijöiden pääomaosakkuus lisää oman pääoman osuutta, mikä helpottaa vieraan pääoman saantia (Basel II), ja että molemmat seikat parantavat yritysten investointikykyä,
- F. katsoo, että tutkimukset ja konkreettiset esimerkit osoittavat, että jos työntekijöiden taloudellinen osallistuminen on toteutettu oikein, se lisää yritysten tuottavuutta, kilpailukykyä ja kannattavuutta ja voi lisäksi samalla kannustaa työntekijöitä osallistumaan työn laadun parantamiseen ja suuremman sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseen,
- G. panee merkille, että Euroopan unionissa on monia tapoja, joilla työntekijät osallistuvat yritysten voittoon ja toimintaan, mutta toteaa samalla, että näille menettelyille ei ole toistaiseksi EU:n kehystä,
- H. panee merkille, että pääomaan ja voittoon osallistumista koskevilla järjestelmillä on Euroopan unionin jäsenvaltioissa erilaiset perinteet; katsoo, että etenkin Ranskan osallistumismalli on hyvä esimerkki taloudellisen osallistumisen työllisyyspoliittisista mahdollisuuksista,
- I. panee merkille, että työntekijöiden osallistumista koskevat oikeudelliset ja veropoliittiset puitteet puuttuvat täysin lähes kaikista ehdokasvaltioista,
- J. katsoo, että työntekijöiden taloudellinen osallistuminen voi edistää yritysten sosiaalista vastuuta,

1. pitää työntekijöiden taloudellista osallistumista yritykseen yhtenä eurooppalaisen yhteiskuntamallin toteuttamisen perustekijöistä;
2. pitää myönteisenä tiedonannon yleistä tavoitetta, jonka mukaan Euroopan unionin työntekijöiden osallistumista voittoon ja tuotantopääomaan on lisättävä ja asiaa koskevia ehdotuksia on esitettävä vuoteen 2004 mennessä; vahvistaa tähän liittyen aiemmat kannanottonsa voittoon ja pääomaan osallistumisesta;
3. katsoo, että komission ehdotuksella voidaan odottaa olevan välittömiä vaikutuksia, erityisesti mitä tulee työllisyyden lisäämiseen Lissabonin tavoitteiden puitteissa; panee merkille, että taloudellisista osallistumisjärjestelmistä on saatu myönteisiä kokemuksia sekä Euroopan unionissa että sen ulkopuolella, vaikka EU:ssa tällaisten järjestelmien käyttö ei ole vielä yleistä pk-yrityksissä vaan pääasiassa isommissa yrityksissä;
4. tukee tiedonannossa tehtyjä ehdotuksia ja vaatii eri kansallisten järjestelmien entistä parempaa vastavuoroista tunnustamista;
5. pitää seuraavia periaatteita välttämättöminä taloudellisen osallistumismallin toiminnan kannalta:
 - i) vapaaehtoisuus – työnantajan tekemän osallistumista koskevan ehdotuksen tulee koskea kaikkia työntekijöitä ilman minkäänlaista syrjintää, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä osa-aikaisten työntekijöiden ja naisten osallistumiseen;
 - ii) mallin selkeys, avoimuus ja yksinkertaisuus niin, että otetaan huomioon työn, yrityksen sekä talouden tilanne;
 - iii) työntekijöille aiheutuvien liiallisten riskien välttäminen mahdollisuuksien mukaan;
 - iv) jäsenvaltioiden kansantalouksiin kohdistuvien sellaisten prosyklisen vaikutusten välttäminen, joista voi taloudellisesti hyvinä aikoina seurata työntekijöiden tulojen ja omaisuuden voimakas kasvu, mutta kaksinkertaisia häviöitä talouskehityksen ollessa heikkoa;
 - v) mallin yhdistettävyyden työntekijöiden liikkuvuuteen;
6. tukee komissiota sen aikeissa tukea taloudelliseen osallistumiseen liittyviä hankkeita entistä voimakkaammin yhteisön talousarviosta; muistuttaa pyytäneensä sellaisen asianmukaisen rahoituksen omaavan erityisohjelman käyttöönottoa, jolla on tarkoitus edistää tietojen ja hyvien käytäntöjen vaihtoa ja työmarkkinaosapuolten koulutusta Pepper-järjestelmissä;
7. korostaa, että on tehtävä selvä ero niiden järjestelmien välillä, jotka antavat työntekijöille yrityksen voittoon perustuvia lisätuloja (voitonjako), ja niiden, joissa työntekijät osallistuvat yrityksen varoihin (mukaan lukien henkilöstön osakeomistus tai osakeoptiot);

8. panee merkille, että komissio on tähän mennessä suositellut ja kuvannut etupäässä sellaista työntekijöiden osallistumista voitonjakoon ja pääomaan, joka perustuu arvopapereihin eli osakkeisiin (työntekijöiden osakkeet mukaan lukien), obligatioihin, joukkovelkakirjoihin ja optioihin; on huolissaan, ettei komissio ole kiinnittänyt tarpeeksi huomiota muihin mahdollisuuksiin;
9. korostaa, että omistusrakenteen hajauttamispolitiikan toteuttaminen edellyttää työmarkkinaosapuolten, työnantajien, työntekijöiden tai heidän edustajiensa saamista vakuuttuneiksi asiasta; vaatii siksi tukea myös taloudellista osallistumista soveltavien kumppanuusyritysten verkoille;
10. katsoo, että on välttämätöntä kiinnittää huomiota naisten osallistumiseen erilaisissa osallistumisjärjestelmissä ja edistää naisten ja miesten yhtäläistä edustusta työmarkkinaosapuolten eri elimissä, erityisesti yritysraakenteissa ja työntekijöiden organisaatioissa, joissa valitaan taloudellinen osallistuminen;
11. korostaa, että työmarkkinaosapuolten esittämät tärkeät näkökohdat on otettava huomioon; pitää sen vuoksi tärkeänä työntekijöiden ja ammattiyhdistysten esiin tuomien huolten tai pelkojen huomioon ottamista; katsoo, että erityisesti on vältettävä palkankorotuksia koskevien työehtosopimusneuvottelujen ja työntekijöiden taloudellista osallistumista koskevien neuvottelujen käymistä samanaikaisesti; katsoo, että on lähdettävä siitä, että työntekijöiden taloudellinen osallistuminen on aina lisätekiä, eikä sillä saa korvata tavanomaista peruspalkkaa tai muita palkkatekijöitä, kuten eläkejärjestelyjä tai tavanomaisia palkankorotuksia;
12. toivoo, että tällaisten taloudellisen osallistumisen mallien perusta voidaan luoda myös työehtosopimusneuvottelujen avulla;
13. katsoo, että taloudelliseen osallistumiseen liittyy mahdollisuuksien lisäksi myös riskejä ja vaikeuksia, erityisesti:
 - i) työntekijän kaksinkertainen riski, sillä kun työntekijällä on yrityksen osakkeita, hän voi yrityksen tehdessä konkurssin menettää sekä työpaikkansa että osuutensa yrityksestä;
 - ii) organisatoriset ja muut esteet, kuten verotusta ja sosiaaliturvaa koskevaan oikeuteen sekä työoikeuteen liittyvät esteet monikansallisissa yrityksissä;
 - iii) taloudellisen osallistumisen toteuttamiseen liittyvät ongelmat pk-yrityksissä;
14. vaatii siksi työmarkkinaosapuolia, jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä laatimaan strategioita tällaisten riskien välttämiseksi ja parhaiden vaihtoehtojen löytämiseksi;
15. vaatii, että työntekijöillä, jotka ovat sijoittaneet rahojaan pääoman osallistumisjärjestelmiin, on vähintään samat omistukseen perustuvat oikeudet kuin vastaavalla omistajalla, erityisesti tapauksissa, joissa työntekijät eivät voi vapaasti käyttää sijoituksiaan;

16. katsoo, että komission väitettä, jonka mukaan taloudellisen osallistumisjärjestelmän täytäntöönpano lisää työllisyyttä, on tutkittava ja arvioitava edelleen kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin;
17. korostaa, että työntekijöiden osallistumisjärjestelmän käyttöönotto tuottaa erityisiä vaikeuksia pk-yrityksille ja että siihen liittyviä kustannuksia ja hallinnollisia ongelmia voidaan pitää rajoittavina;
18. suosittelee jäsenvaltioille, että ne tukisivat myös osallistumismalleja, jotka ovat toteutettavissa pk-yrityksissä, esimerkkinä osuus äänettömänä yhtiömiehenä, ja vaatii EU:n tutkimusta siitä, millaisia muita pk-yrityksille sopivia osallistumista koskevia todistuksia jäsenvaltioissa on tai voidaan luoda; vaatii myös perustamaan neuvontaelimiä, kuten tiedotustoimistoja alueellisen hallinnon ja/tai alueellisten työntekijäjärjestöjen tasolla;
19. kehottaa komissiota tutkimaan myös, miten ja millä ehdoilla Pepper-järjestelmät voitaisiin ulottaa koskemaan julkista sektoria ja voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä;
20. ehdottaa oman yrityksen ulkopuolisia sijoitusvaihtoehtoja, kun voitonjakoon osallistutaan sijoitusten kautta, jos yrityksen sisäiset ratkaisut eivät ole mahdollisia pk-yrityksissä; toteaa, että tällaisessa mallissa keskisuurten yritysten työntekijöiden sellaiset investoinnit voitonjakoon, joita ei tehdä omaan yritykseen, voidaan yhdistää ja johtaa pk-yritysten työpaikkojen tulevaan rahoitukseen; suosittelee siksi, että käytetään entistä enemmän:
 - i) pk-yritysten investointiyhtiöitä;
 - ii) yrityksiin osallistumiseen liittyviä yhtiöitä, jotka eivät kerää varoja rahastoon, vaan hankkivat niitä laskemalla liikkeelle osakkeita (myös työntekijöille), sekä sijoitusosuuskuntia;
 - iii) pk-yritysten pääomatarpeita vastaavia varainhoitorahastoja ja Ison-Britannian ja Irlannin mallin mukaisia työntekijöiden osakkeenomistumismalleja/työntekijöiden osakerahastoja ("Employee Stock Ownership Plans/Employee Stock Ownership Trusts" – ESOP/ESOT) sekä taloutta edistäviä yhtiöitä;
21. vahvistaa kantansa, jonka mukaan työpaikkojen rahoitukseen käytettävät pääomaosuudet voidaan asettaa jäsenvaltion tuen suhteen etusijalle (työntekijälle) rahana maksettavaan voitto-osuuteen nähden;
22. kannattaa verotusoikeudellisten ratkaisujen ohella omaisuutta kartuttavia säästöbonuksia, koska ne hyödyttävät myös työntekijöitä, jotka eivät maksa lainkaan veroja tai maksavat niitä vain vähän; katsoo, että bonusjärjestelmä on monikansallisissa osallistumismalleissa helpommin yhtenäistettävissä kuin verotukseen ja sosiaaliturvaa koskevaan oikeuteen liittyvät edut;

23. kehottaa komissiota esittämään tehokkaita ratkaisuja ja aloitteita, kuten riippumattomien asiantuntijoiden työryhmän asettamista käsittelemään, monikansalliset esteet huomioon ottaen, esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:
- i) osuuksien ja pääomatulojen erilainen verotus jäsenvaltioissa (kaksinkertainen verotus); optioiden verotuksen soveliain ajankohta (optio-oikeuden käyttäminen); lisäksi verotus vasta sitten, kun option käyttämisen avulla hankittu osake myydään;
 - ii) erilaiset sosiaaliturvamaksut taloudellisesta osallistumisesta ja sijoituksista saatujen tulojen yhteydessä;
 - iii) oikeuskysymykset, joita liittyy arvopapereita ja esitteitä koskevan lainsäädännön sekä työ- ja sosiaalioikeuden eroihin jäsenvaltioissa;
 - iv) työntekijöiden osuuksien myyntiä rajoittavat aikarajat;
 - v) työmarkkinaosapuolten väliseen suhteeseen eri jäsenvaltioissa liittyvät kulttuurierot;
 - vi) työntekijöiden osallistumista koskevan tietoisuuden parantaminen ehdokasvaltioissa;
24. kehottaa uudelleen komissiota luomaan työryhmän, johon kuuluisi työmarkkinaosapuolten edustajia, edustajia Euroopan parlamentista, asiantuntijoita sekä osakkeita omistavien työntekijöiden yhdistysten ja työntekijöiden taloudellista osallistumista soveltavien yritysverkkojen edustajia ja jonka tehtävänä olisi seurata tiedonannossa vuosille 2002–2004 ehdotettujen toimien täytäntöönpanoa ja tarkastella syntyviä uusia aloitteita;
25. katsoo, että viimeaikainen kehitys maailmanmarkkinoilla edellyttää selvän eron tekemistä osallistumisjärjestelmien ja eläkejärjestelmien välillä ja että pääperiaatteisiin sisällytetään selkeät määräykset, joilla puolustetaan työntekijöiden saavuttamia eläkeoikeuksia;
26. vaatii etenkin pk-yritysten konkurssien varalta ainakin omistuksen määräajan kestävää suojaa työntekijöille, joilla on omistuksia omassa yrityksessä; katsoo, että turva voitaisiin toteuttaa esimerkiksi konkurssivakuutuksilla ja/tai pankkitakauksilla, ja odottaa eläkejärjestelmiin yhdistetyiltä työntekijöiden osallistumismalleilta samanlaista työntekijöiden aseman turvaamista ja riskien hajauttamista eri sijoituksiin, kun kyse on yrityksen ulkopuolisista sijoituksista;
27. katsoo, että osallistuminen tuotantopääomaan, sijoittaminen yksityiseen tai yrityksen omaan eläkevakuutukseen sekä asunnon muodossa oleva työntekijöiden omaisuus eivät saa sulkea toisiaan pois;
28. odottaa taloudellisen osallistumisen parantavan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja tuottavuutta ja luovan uusia työpaikkoja;
29. panee merkille komission aikomuksen laatia joukko tutkimuksia ehdotuksestaan työntekijöiden osallistumisjärjestelmäksi, ja kehottaa komissiota tukemaan tutkimusta, jonka kohteena ovat muun muassa kyseisen järjestelmän vaikutukset yrityksen tulokseen, tuottavuuteen, kilpailukykyyn ja työllisyyteen;
30. katsoo, että yrityksen lisäarvo perustuu kaikkien tuotantotekijöiden yhteisvaikutukseen;

vaatii siksi, että optioita ei myönnetä yksinomaan yrityksen johdolle, ja vaatii selvittämään, pitäisikö optio-oikeus ulottaa kaikkiin työntekijöihin ja miten se voitaisiin parhaiten toteuttaa; vaatii myös selvittämään, millaisia osallistumismahdollisuuksia ja -muotoja on olemassa tai pitäisi luoda, jotta työntekijät voisivat osallistua kasvuun sekä avoimiin ja ei-avoimiin varoihin ilman altistumista maailman pääomamarkkinoiden luvattomille riskeille (esim. nautintaoikeudet);

31. kehottaa tutkimaan tulevaisuuden mallia, joka tarjoaisi taloudellisen osallistumisen mallien vahvempia kumppanuusrakenteita seuraavat mahdollisuudet huomioon ottaen:

- i) osakkeenomistajina olevien työntekijöiden oikeuksien kokoaminen tällaisia työntekijöitä edustavissa yhdistyksissä ja näiden työntekijöiden entistä paremmat mahdollisuudet tulla edustetuiksi osakeyhtiöiden johtoelimissä (kuten Ranskassa jo tapahtuu);
- ii) kumppanuuskomiteoiden perustaminen etenkin sellaisissa osallisuutta soveltavissa yrityksissä, jotka eivät ole osakeyhtiöitä, sekä pääomaan osallistuvien työntekijöiden vaikuttamista koskevat vähimmäisoikeudet;
- iii) sellaisten työntekijäsäätiöiden luominen, jotka toimivat työntekijöiden osuuksien omistajina; oikeushenkilöinä ne voivat varmistaa, että työntekijät saavat tasaisesti lisätuloa riippumatta yrityksen tuloksen tai taloudellisen tilanteen lyhytaikaisista vaihteluista;
- iv) Euroopan parlamentin asiaa koskevien ehdotusten huomioonottaminen uudistettaessa eurooppalaista yritysneuvostoa koskevaa direktiiviä ja täydennettäessä eurooppayhtiötä koskevia määräyksiä (mahdollisuus henkilöstön osakkeiden liikkeellelaskemiseen osakepääoman hyväksytyllä tai rajoitetulla korotuksella);
- v) sellaisen yritysoikeuden luominen, joka sovittaa toisiinsa omistuksen ja päätöksentekoon osallistumisen; taloudellisen osallistumisen järjestelmien sovittaminen yleisiin osallistumista edistäviin johtamiskäytäntöihin, jotka perustuvat kumppanuuteen;

32. pitää erityisen tärkeänä edistää ammattiyhdistystoimintaan ja hallintoon liittyvää koulutusta yrityksissä, joissa toteutetaan työntekijöiden taloudellista osallistumista, ja kiinnittää huomiota miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin;

33. varoittaa kuitenkin, että taloudelliseen osallistumiseen perustuva osallistuminen ei saa koskaan johtaa siihen, että työntekijöiden tavanomaiset tiedonsaanti- ja kuulemisoikeudet, joista on olemassa sekä yhteisön että kansalliset lakisäätteiset vähimmäisnormit, eivät olisi voimassa tai että niitä pidettäisiin vähemmän tärkeinä;

34. vaatii komissiota esittämään parlamentille viimeistään vuoden 2004 loppuun mennessä tutkimuksia tässä päätöslauselmassa esitetyistä kysymyksistä sekä perustamaan eurooppalaisen keskuksen huolehtimaan työntekijöiden osakeomistusta ja osallistumista koskevista asioista;

35. korostaa, että on syytä varovaisuuteen, koska puhtaasti palkkaan perustuvien palkkioiden

korvaaminen osuudella voitosta tai yritysten osakepääomasta voi heikentää EU:n jäsenvaltioiden pyrkimyksiä tukea sosiaalivakuutusjärjestelmiä;

36. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, työllisyys- ja sosiaalivaliokunnalle, Euroopan työmarkkinaosapuolille sekä jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden parlamenteille.

PERUSTELUT

Noin 19 % yksityisten työnantajien palveluksessa olevista työntekijöistä osallistuu tällä hetkellä yritystensä voittoon tai pääomaan, ja he muodostavat näin Euroopan yhteiskuntamallin yhden peruspilarin, joka perustuu kumppanuuteen ja jonka avulla pyritään pääsemään pääoman ja työn vastakkainasettelusta.

Euroopan komission "Pepper II" -kertomuksessa (1997) tultiin johtopäätökseen, jonka mukaan taloudellisen osallistumisen malleja leimaa pikemminkin monimuotoisuus kuin yhtenäisyys. Ei ole myöskään olemassa empiirisiä tutkimuksia erilaisten järjestelmien soveltamisesta, niiden toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä eikä yleisesti taloudellisen osallistumisen eduista ja haitoista.

Erityisen oikeusperustan puuttuessa taloudelliselle osallistumiselle ei ole vielä luotu Euroopan laajuista kehystä. Yksittäisten valtioiden politiikan joustavuus samalla huomioon ottaen tarvittaisiin kuitenkin nykyisten käytäntöjen koordinoitua kehittämällä yleisiä periaatteita koskevia suuntaviivoja ja sopimuksia. Näin järjestelmiä voitaisiin verrata toisiinsa eikä työntekijöiden liikkuvuutta etenkin maasta toiseen estettäisi. Työntekijöiden motivaation ja tuottavuuden parantaminen sekä yritysten parempi kilpailukyky edullisen pääomarakenteen sekä entistä paremman likviditeetin ansiosta – vieraan pääoman hankkiminen on helpompaa – ovat tekijöitä, jotka kannustavat johtoa ottamaan käyttöön voittopalkkiojärjestelmiä ja yrityksen pääomaan osallistumista. Asiassa voidaan kuitenkin saavuttaa merkittävää kehitystä vain valtion kannustuksella, kuten verohelpotuksia tai säästöbonuksia myöntämällä. On myös ratkaistavat kysymykset, jotka koskevat verotusta sekä tapaa, jolla osuuksia ja pääomatuloja käsitellään sosiaaliturvajärjestelmissä koko yhteisössä.

Verotusoikeudellisten ratkaisujen ohella on tarkasteltava myös säästöbonuksia, joita annetaan työntekijöiden sijoittaessa säästöohjelmiin, koska ne hyödyttävät myös sellaisia työntekijöitä, jotka eivät maksa veroja tai maksavat niitä vain vähän ja koska säästöbonusjärjestelmää voidaan yhdenmukaistaa helpommin rajat ylittävissä osallistumismalleissa. Lisäksi omistajuuden laaja jakautuminen tasapainottaa kaikkia sosiaalisia rakenteita, koska varallisuus jakautuu tällöin tasaisemmin. Työntekijöiden osuuksien voidaan myös katsoa toimivan työpaikkoja säilyttävänä ja luovana välineenä, koska osallistuminen mahdollistaa kustannusten joustavamman mukauttamisen taloudelliseen tilanteeseen, mikä vakauttaa työllisyyttä. Entistä parempi oman pääoman rakenne ja oman pääoman osuus sekä sen helpottama vieraan pääoman saanti (Basel II) parantavat investointikykyä ja -halua.

Ammattiyhdistysten epäilevään suhtautumiseen – ne pelkäävät monien taloudellista osallistumista koskevien mallien korvaavan palkankorotukset – tulisi vastata niin, että palkankorotuksia koskevat työsopimusneuvottelut käydään eri aikaan kuin neuvottelut, jotka koskevat työntekijöiden taloudellista osallistumista. Toivottava olisi myös malli, joka takaa vapaaehtoisuuden sekä kaikkien työntekijöiden huomioon ottamisen ja jossa vältetään työntekijälle aiheutuva liiallinen riski (kaksinkertainen riski). Vapaaehtoisuuden periaate ei kuitenkaan sulje pois työehtosopimuksia, jotka koskevat työntekijöiden maksamia suorituksia ja muita osallistumiseen liittyviä kysymyksiä. Liikkuvalla työntekijällä työpaikan vaihdon yhteydessä aiheutuva riski voitaisiin minimoida myös niin, että yrityksellä olisi sopimusperusteinen velvollisuus ostaa osuudet takaisin tiettyinä määräaikana. Samoin konkurssin aiheuttama riski minimoitaisiin pankkitakuiden tai maksukyvyttömyysvakuutusten

avulla.

Pörssinoteerattujen osakeyhtiöiden ja taloudellisen osallistumismahdollisuuden välillä on positiivinen yhteys, minkä vuoksi komissio on tiedonannossaan keskittynyt taloudellisen osallistumisen malleihin pääomayhtiöissä. Valitettavasti komissio sitä vastoin esittää vain vähän ratkaisuehdotuksia pk-yrityksille.

Esittelijä odottaa kuitenkin tutkimuksia siitä, millaisia osallistumismuotoja pk-yrityksillä on tai millaiset muodot niille soveltuvat parhaiten (työntekijöiden osallistumiselle yritysten pääomaan voidaan esimerkiksi luoda oma eurooppalainen järjestelmä, jota voidaan soveltaa kaikissa yritysmuodoissa ja joka parantaa työntekijöiden osallistumismahdollisuuksia äänettömissä yhtiökumppanuuksissa). Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös yrityksen ulkopuoliset sijoitusmahdollisuudet, joihin investoidaan sellainen työntekijöiden osuus yrityksen voitosta, jota ei sijoiteta omaan yritykseen. Menettely voi myös edistää pk-yritysten työpaikkojen edullista rahoitusta. Euroopan parlamentti on tähän liittyen ehdottanut pk-yritysten investointiyhtiöitä, yritysten osallisuusyhtiöitä ja sijoitusosuuskuntia jo Pepper I- ja Pepper II -ohjelmia koskeneissa päätöslauselmissaan sekä vuonna 1992 antamassaan suosituksessa. Olisi myös tutkittava, miten Irlannissa ja Isossa-Britanniassa toimivat varainhoitorahastot (esim. Employee Stock Ownership Programs (ESOP) ja Employee Stock Ownership Trusts (ESOT)) ja teollisuuden edistämisyhtiöt, joilla on rahoituspalvelutehtäviä, soveltuvat näihin tarkoituksiin. Sama koskee monien pienyritysten työntekijärahastoja sekä nykyisiä työntekijöiden osuuskuntamalleja. 12 kohdassa mainittuja yhtiöitä voidaan perustaa myös työmarkkinaosapuolten sopimuksilla. Tällaisia järjestelyjä koskevat todistukset ovat ennen muuta sopivia sijoitusmuotoja myös työntekijöille, jotka työskentelevät julkisella sektorilla tai osuus- ja yhteisötaloudessa.

Osallistuminen kasvuun on mahdollista myös ilman osakkeiden hankkimista. Tässä tapauksessa joidenkin jäsenvaltioiden on parannettava tukipolitiikkaansa.

Lopuksi työntekijöiden osallistumista koskeva kysymys. Kuten Dublinin säätiön uusimmasta tutkimuksesta ilmenee, työntekijöiden onnistuneen osallistumisen ja yrityksen osallistumismuotojen välillä on selvä yhteys. Koska annetut puitteet asettavat omat rajoituksensa, esittelijä viittaa tässä yhteydessä vain 2. joulukuuta 2002 päivättyyn työasiakirjaansa.

LIITE: Pk-yritysten työntekijöiden taloudellisen osallistumisen malleja

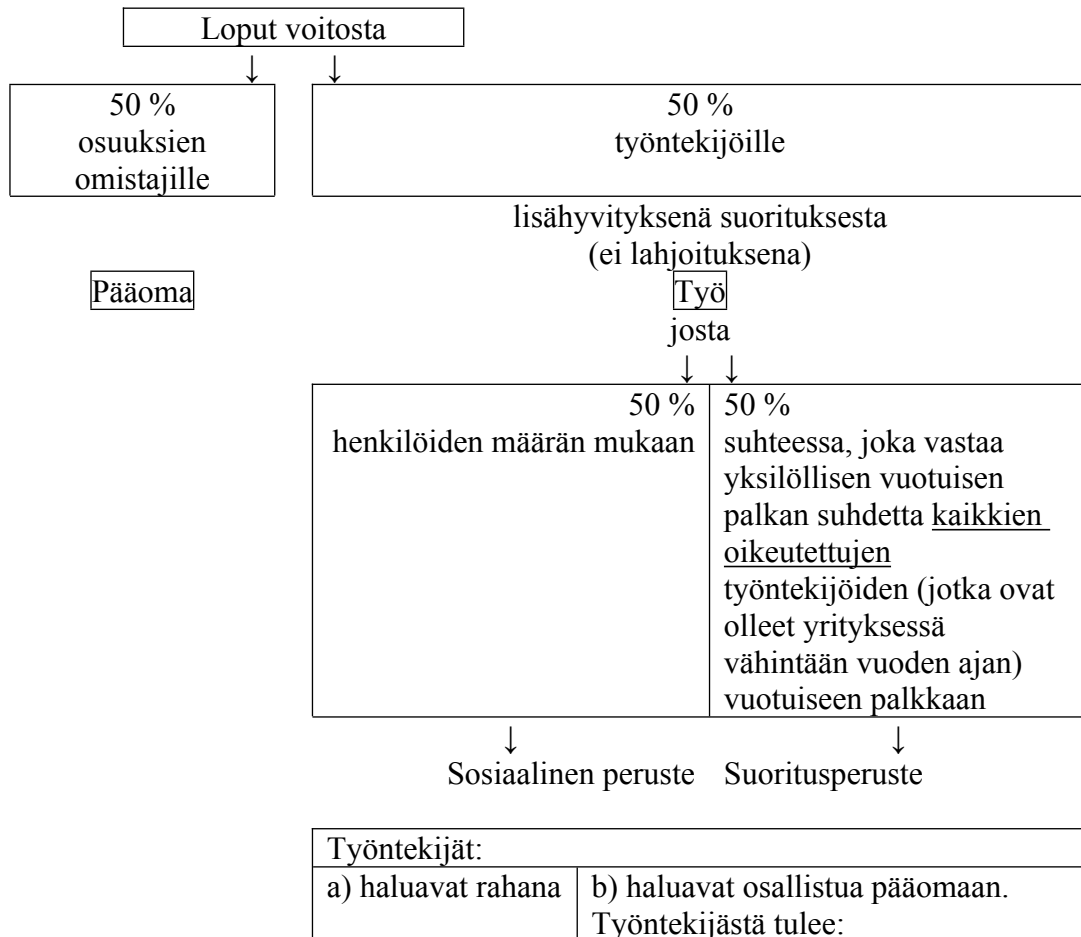
I. Työntekijöiden osallistuminen voitonjakoon pk-yrityksissä:

i) Oikeudellinen muoto: henkilöyhtiö (kommandiittiyhtiö)

Oikeusperusta on sopimus osallistumisesta voitonjakoon (yrityssopimus), jonka tekeminen on vapaaehtoista.

Yrityksen voitosta otetaan ensin henkilökohtaisesti vastaavan yhtiömiehen (yrityksen johtaja tms.) yrittäjäpalkka sekä oman pääoman korko ja riskipalkkio tähänastisille omistajille (alkuperäiset osakkaat). Jäljelle jäänyt osa voitosta katsotaan jakokelpoiseksi voitoksi.

ii) Se, että tämä voiton loppuosa on saatu aikaan pääoman, työn ja johtamisen muodostamilla tuotantotekijöillä kumppanuuteen perustuvassa yhteistyössä, johtaa seuraavaan voitonjakomalliin, jossa huomioon otetaan avoimuuden ja yksinkertaisuuden periaate. ("Johtaminen" tekijänä on otettu huomioon jo yrittäjäpalkassa).

	i) osaomistaja yhteisömuotojen kautta = oma pääoma	ii) saaja, eli yrityksen lainantaja = vieras pääoma
--	---	--

iii) On myös tärkeää, että omaan pääomaan osallistuvat työntekijät osallistuvat tulevaisuudessa myös pääomalle kuuluvan jäljelle jäävän voiton jakamiseen (suhteessa pääomaosuuksiin, jotka he omistavat esim. äänettöminä yhtiömiehinä). Heillä on myös oikeus riskipalkkioon.

Yrityksen vieraaseen pääomaan osallistuvat työntekijät (lainantajat) saavat antamalleen lainalle koron, joka on korkeampi kuin maan tavallinen säästökorko; yrityksen maksama korko on pienempi kuin pitkäaikaiselle vieraalle pääomalle maksettava korko (toisin sanoen korkoero pankkeihin nähden jaetaan yrityksen ja osallistuvien työntekijöiden kesken).

Mitään suoraa vastuuta tappioon osallistumisesta ei ole, vaan tappio-osuus rajoittuu tähän mennessä hyvitettyihin voittoihin, tai tappiot otetaan huomioon tulevien voittojen yhteydessä.

II. Työntekijöiden osallistuminen pääomaan pk-yrityksissä:

- i) Oletetaan, että kyse on edellä mainitusta henkilöyhtiöstä (kommandiittiyhtiöstä). Oikeusperusta on täydennetty yrityssopimus ja täydennetty äänettömän yhtiön yhtiösopimus. Molemmissa tapauksissa sovelletaan vapaaehtoisuutta.
- ii) Työntekijöille jaettava jakokelpoinen voitto:

Ensimmäisten työntekijöiden lainana yritykselle (tarkka arvo tiedetään, eikä sen arvon määrittämiseen liity ongelmia).

↓
Voidaan kolmen vuoden jälkeen muuntaa omistustodistuksiksi (Europäisches Rechtsinstitut: "työntekijöiden osuuspääoma" tai ääneton osuus), jolloin arvon määrittäminen saattaa olla vaikeaa. Jos työntekijä jättää yrityksen, hänellä tai hänen perijällä on oikeus omistusosuuden mukaiseen maksuun tai takaisinmaksuun. Takaisinmaksun pitää yrityssopimuksen mukaan alkaa viimeistään viiden vuoden kuluttua, ja maksu voidaan suorittaa enintään neljänä vuosittaisena eränä.

Kumppanuuskomitean perussääntö/yhtiöjärjestys sisältää erityisiä määräyksiä, joita sovelletaan esim. pääomaan osallistuneen työntekijän kuollessa, työntekijän irtisanoutumisen ja irtisanomisen yhteydessä sekä silloin, kun työntekijä irtisanotaan tai erotetaan välittömästi..

- iii) Kumppanuuskomitean (KK) tai osuusneuvoston sopimus:
Koostuu viidestä omistajan ja viidestä työntekijöiden edustajasta. Työntekijöiden edustajat valitaan, ja kolme heistä edustaa omaan pääomaan osallistuvia työntekijöitä (esim. äänettöminä yhtiökumppaneina olevien työntekijöiden kokous) ja kaksi yritysneuvostoa.

KK hallinnoi osallistumismallia (katso II ii), tekee ehdotuksia työn ja pääoman välistä sekä työntekijöiden kesken tapahtuvaa voitonjakoa koskeviksi muutoksiksi (esim. jako työsuoritusten, iän, työssäoloajan tai siviilisäädyn mukaisesti), ehdottaa tarvittaessa voittoon osallistumisen asemesta osuutta toiminnasta, tuotannosta tai liikevaihdosta (tässä yhteydessä on otettava huomioon "Gainsharing"-periaate ja voitonjakomallit, jotka on esitelty komission tiedonannon sivulla 6.).

KK valitsee työntekijöiden edustajan henkilöyhtiön neuvostossa, joka vastaa pääomayhtiön hallintoneuvostoa.

III. Yrityksen ulkopuoliset sijoitusvaihtoehdot taloudellisesti osallistuville pk-yritysten työntekijöille

Muita vaihtoehtoja tarvitaan, jos työntekijät eivät sijoita investointiosuuksiaan omaan pienyritykseensä. Pk-yritys maksaa työntekijöilleen joka tapauksessa rahapalkkaa. Lisäksi se maksaa heille investointihyvityksen (esim. investoitavan voitto-osuuden muodossa). Jos sitä ei ole mahdollista sijoittaa esimerkiksi hiljaisena osuutena (tai esimerkiksi "työntekijän osuuspääomana") omaan yritykseen (työntekijä ja/tai työnantaja eivät halua tehdä niin), työntekijän voitto-osuus voidaan käyttää esimerkiksi seuraavasti:

- i) hankitaan osuuksia muista yrityksistä esimerkiksi osakkeiden avulla;
- ii) hankitaan jonkin sijoitusyhtiön sijoitustodistuksia. Tällöin on oltava myös mahdollista muodostaa erityisiä sijoitusyhtiöitä tai yrityksiin osallistuvia yhtiöitä, jotka johtavat varansa takaisin pk-yritykselle sen investointien rahoittamiseksi. Työntekijät voivat myös hankkia osuuksia näistä uusista yhtiöistä, jotka parantavat pk-yritysten pääomatilannetta.

25. maaliskuuta 2003

TALOUS- JA RAHA-ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

työllisyys- ja sosiaalivaliokunnalle

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä (KOM(2002) 364 – 2002/2243(INI))

Valmistelija: Alain Lipietz

ASIAN KÄSITTELY

Talous- ja raha-asioiden valiokunta nimitti kokouksessaan 1. lokakuuta 2002 valmistelijaksi Alain Lipietzin.

Valiokunta käsitteli lausuntoluonnosta kokouksissaan 2. joulukuuta 2002, 18. helmikuuta ja 25. maaliskuuta 2003.

Viimeksi mainitussa kokouksessa valiokunta hyväksyi seuraavat johtopäätökset yksimielisesti.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Christa Randzio-Plath (puheenjohtaja), José Manuel García-Margallo y Marfil (varapuheenjohtaja), Philippe A.R. Herzog (varapuheenjohtaja), John Purvis (varapuheenjohtaja), Generoso Andria, Roberto Felice Bigliardo, Armonia Bordes, Hans Udo Bullmann, Bert Doorn (Renato Brunettan puolesta), Harald Ettl (Giorgos Katiforisin puolesta), Jonathan Evans, Carles-Alfred Gasòliba i Böhm, Robert Goebbels, Lutz Goepel (Ingo Friedrichin puolesta), Lisbeth Grönfeldt Bergman, Mary Honeyball, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Christoph Werner Konrad, Werner Langen (Brice Hortefeuxin puolesta), Astrid Lulling, Thomas Mann (Mónica Ridruejon puolesta), Ioannis Marinou, David W. Martin, Miquel Mayol i Raynal, Peter Michael Mombaur (Hans-Peter Mayerin puolesta), Fernando Pérez Royo, Elly Plooij-van Gorsel (Christopher Huhnen puolesta), Alexander Radwan, Bernhard Rapkay, Olle Schmidt, Peter William Skinner, Ieke van den Burg (Pervenche Berèsin puolesta) ja Theresa Villiers.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Talous- ja raha-asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa työllisyys- ja sosiaalivaliokuntaa sisällyttämään seuraavat osat päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. suhtautuu myönteisesti komission toimiin, joilla edistetään työntekijöiden taloudellisia osallistumisjärjestelmiä, joilla on työntekijöiden osallistumisen kautta epäsuora vaikutus Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseen;
2. toteaa, että on vahvaa näyttöä siitä, että taloudelliset osallistumisjärjestelmät on parasta ottaa käyttöön yhteistyössä ja samalla soveltaa muita osallistumista edistäviä johtamiskäytäntöjä, ja on tyytyväinen siihen, että painotetaan tähän kysymykseen liittyvää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämistä;
3. korostaa, että on tehtävä selvä ero niiden järjestelmien välillä, jotka antavat työntekijöille yrityksen voittoon perustuvia lisätuloja (voitonjako), ja niiden, joissa työntekijät osallistuvat yrityksen varoihin (mukaan lukien henkilöstön osakeomistus tai osakeoptiot);
4. toteaa, että kummassakaan tapauksessa taloudellisia osallistumisjärjestelmiä ei voida pitää palkkatulon korvikkeena, ja kannattaa vaatimusta, jonka mukaan näiden kahden järjestelmän välillä on tehtävä selvä ero, sekä näiden täydellistä erottamista toisistaan käytännössä;
5. kannattaa tunnustettuja pääperiaatteita, erityisesti taloudellisten osallistumisjärjestelmien vapaaehtoisuuden, kattavuuden ja avoimuuden periaatteita;
6. vaatii, että työntekijöillä, jotka ovat sijoittaneet rahojaan pääoman osallistumisjärjestelmiin, on samat omistukseen perustuvat oikeudet kuin vastaavalla omistajalla, erityisesti tapauksissa, joissa työntekijät eivät voi vapaasti käyttää sijoituksiaan;
7. kehottaa komissiota tunnistamaan jäsenvaltioiden työntekijöiden taloudellisten osallistumisjärjestelmien hyvät toimintatavat; toivoo, että komissio esittää ehdotuksia, joilla varmistetaan yhtäläinen kohtelu ja syrjimättömyys ylikansallisissa taloudellisissa osallistumisjärjestelmissä ja työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta;
8. suhtautuu myönteisesti siihen, että pk-yritysten taloudellisten osallistumisjärjestelmien edistämistä painotetaan; tuo kuitenkin esiin, että on tarpeen rajoittaa omaisuuden arvon alenemisen riskiä luomalla sijoitusrahastoja, jotka toimivat päärahastoina, johon yksittäiset yritykset suorittavat osuutensa (syöttörahasot) vastavuoroisuuden perusteella;
9. katsoo, että viimeaikainen kehitys maailmanmarkkinoilla edellyttää selvän eron

tekemistä osallistumisjärjestelmien ja eläkejärjestelmien välillä ja että pääperiaatteisiin sisällytetään selkeät määräykset, joilla puolustetaan työntekijöiden saavuttamia eläkeoikeuksia.

25. maaliskuuta 2003

TEOLLISUUS-, ULKOMAANKAUPPA-, TUTKIMUS- JA ENERGIAVALIOKUNNAN LAUSUNTO

työllisyys- ja sosiaalivaliokunnalle

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä (KOM(2002) 364 – 2002/2243(INI))

Valmistelija: Christos Folias

ASIAN KÄSITTELY

Teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavalioikunta nimitti kokouksessaan 8. lokakuuta 2002 valmistelijaksi Christos Foliasin.

Valiokunta käsittelee lausuntoluonnosta kokouksissaan 23. tammikuuta, 28. tammikuuta, 19. helmikuuta ja 25. maaliskuuta 2003.

Viimeksi mainitussa kokouksessa valiokunta hyväksyi seuraavat johtopäätökset yksimielisesti.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Carlos Westendorp y Cabeza (puheenjohtaja), Peter Michael Mombaur (varapuheenjohtaja), Yves Piétrasanta (varapuheenjohtaja), Jaime Valdivielso de Cué (varapuheenjohtaja), Christos Folias (valmistelija), Sir Robert Atkins, María del Pilar Ayuso González (Marjo Matikainen-Kallströmin puolesta), Luis Berenguer Fuster, Guido Bodrato, Giles Bryan Chichester, Nicholas Clegg, Dorette Corbey (Massimo Carraron puolesta), Willy C.E.H. De Clercq, Marie-Hélène Descamps (Dominique Vlaston puolesta), Harlem Désir, Concepción Ferrer, Francesco Fiori (Alejo Vidal-Quadras Rocan puolesta), Glyn Ford (Myrsini Zorban puolesta), Cristina García-Orcóyen Tormo (Konrad K. Schwaigerin puolesta), Norbert Glante, Alfred Gomolka (John Purvisin puolesta), Michel Hansenne, Roger Helmer (Bashir Khanbhaiin puolesta), Hans Karlsson, Werner Langen, Caroline Lucas, Eryl Margaret McNally, Erika Mann, Angelika Niebler, Seán Ó Neachtain, Reino Paasilinna, Paolo Pastorelli, Elly Plooij-van Gorsel, Samuli Pohjamo (Colette Fleschin puolesta), Bernhard Rapkay (Rolf Linkohrin puolesta), Imelda Mary Read, Paul Rübig, Esko Olavi Seppänen, Roseline Vachetta, W.G. van Velzen ja Olga Zrihen Zaari.

LYHYET PERUSTELUT

JOHTOPÄÄTÖKSET

Teollisuus-, ulkomaankauppa-, tutkimus- ja energiavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa työllisyys- ja sosiaalivaliokuntaa sisällyttämään seuraavat osat päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. katsoo, että komission ehdotus on välttämätön täydennys yritysten sosiaalista kumppanuutta ja niiden yhteiskunnallista roolia hallitseviin periaatteisiin eli "yritysten sosiaaliseen vastuuseen";
2. katsoo, että komission ehdotuksella voidaan odottaa olevan välittömiä vaikutuksia, erityisesti mitä tulee työllisyyden lisäämiseen Lissabonin tavoitteiden puitteissa; panee merkille, että taloudellisista osallistumisjärjestelmistä on saatu myönteisiä kokemuksia sekä Euroopan unionissa että sen ulkopuolella, vaikka EU:ssa tällaisten järjestelmien käyttö ei ole vielä yleistä pk-yrityksissä vaan pääasiassa isommissa yrityksissä;
3. katsoo, että komission väitettä, jonka mukaan taloudellisen osallistumisjärjestelmän täytäntöönpano lisää työllisyyttä, on tutkittava ja arvioitava edelleen kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin;
4. katsoo, että komission tavoitteena on työllisyyden, tuottavuuden ja kilpailukyvyn lisääminen konkreettisten toimien avulla;
5. panee merkille, että tiedonannossa ei viitata erikseen taloudellisen osallistumisjärjestelmän leviämiseen alle 200 työntekijän yrityksiin, jotka muodostavat valtaenemmistön EU:n yrityksistä etenkin Etelä-Euroopan maissa;
6. korostaa, että työntekijöiden osallistumisjärjestelmän käyttöönotto tuottaa erityisiä vaikeuksia pk-yrityksille ja että siihen liittyviä kustannuksia ja hallinnollisia ongelmia voidaan pitää rajoittavina;
7. kehottaa komissiota laatimaan tähänastista konkreettisempia toimintalinjoja, jotta ei synny käsitystä, että se kantaa huolta vain pienestä osasta työntekijöistä, ja laatimaan arvion ehdotuksen vaikutuksista pk-yrityksiin ja toimittamaan sen Euroopan parlamentille;
8. panee merkille komission aikomuksen laatia joukko tutkimuksia ehdotuksestaan työntekijöiden osallistumisjärjestelmäksi, ja kehottaa komissiota tukemaan tutkimusta, jonka kohteena ovat muun muassa kyseisen järjestelmän vaikutukset yrityksen tulokseen, tuottavuuteen, kilpailukykyyn ja työllisyyteen;

9. on samaa mieltä komission kanssa siitä, että on rohkaistava yritysten ja työntekijöiden halukkuutta taloudellisen osallistumisen leviämiseksi, mutta katsoo, että kaikki viittaukset taloudellisen osallistumisjärjestelmän pakollisuuteen on poistettava;
10. korostaa, että on syytä varovaisuuteen, koska puhtaasti palkkaan perustuvien palkkioiden korvaaminen osuudella voitosta tai yritysten osakepääomasta voi heikentää EU:n jäsenvaltioiden pyrkimyksiä tukea sosiaalivakuutusjärjestelmiä;
11. korostaa, että on kiinnitettävä huomiota uusiin jäsenvaltioihin, joissa taloudellinen osallistuminen on vielä kehittymätöntä ja joista puuttuu soveltuva oikeudellinen tai verotuksellinen kehys;
12. painottaa, että työmarkkinaosapuolet voivat toimia merkittävässä asemassa taloudellisen osallistumisen kehittämisessä, ja tukee yhteiskunnalliseen vuoropuhelun käynnistämistä tästä kysymyksestä ja vapaaehtoisen kuulemisen järjestämistä osana yhteiskunnallista vuoropuhelua ja kansallisia sopimuksia sekä EU:n että kansallisten talous- ja sosiaalikomiteoiden tasolla;
13. panee merkille, että osana sosiaalista vuoropuhelua tehtävät kansalliset päätökset edistävät merkittävästi tavoitellun ympäristön luomista ja merkitsevät samalla askelta kohti yritysten sisäistä kuulemistä;
14. katsoo, että taloudellisen osallistumisen järjestelmiä laadittaessa on otettava huomioon työntekijöille aiheutuvat mahdolliset riskit ja on vältettävä sitä, että työntekijät joutuvat ottamaan kohtuuttomia riskejä;
15. painottaa, että kansalliset talous- ja sosiaalikomiteat ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ovat soveltuva väline ensimmäistä kuulemistä varten ja vaiheittaisen sosiaalisen vuoropuhelun kehittämiseksi ja että johtopäätökset voidaan kerätä kohtuullisessa ajassa, niitä voidaan tutkia ja sen jälkeen käsitellä uudelleen eurooppalaisissa instituutioissa;
16. huomauttaa, että riippumatta riskin suuruudesta, ennen kuin työntekijät ilmoittavat halukkuutensa liittyä osallistumisjärjestelmään, heille on ilmoitettava järjestelmän mahdollisista haitallisista vaikutuksista;
17. katsoo, että tällaisista järjestelmistä ei saa tulla työntekijöiden liikkuvuuden huomattava este ja että niissä on otettava huomioon työntekijöiden oikeus liikkuvuuteen;
18. katsoo, että tässä vaiheessa komission on rajoitettava esteiden poistamiseen, suotuisan ilmapiirin kehittämiseen sekä periaatteiden ja suuntaviivojen laatimiseen jäsenvaltioille sekä työmarkkinaosapuolille, jotta ne toimivat yhteistyössä tiedonannon tavoitteiden mukaisesti.

24. maaliskuuta 2003

NAISTEN OIKEUKSIEN JA TASA-ARVOASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

työllisyys- ja sosiaalivaliokunnalle

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle työntekijöiden taloudellisen osallistumisen edistämisestä (KOM(2002) 364 – 2002/2243(INI))

Valmistelija: Ilda Figueiredo

ASIAN KÄSITTELY

Naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunta nimitti kokouksessaan 26. marraskuuta 2002 valmistelijaksi Ilda Figueiredon.

Valiokunta käsitteli lausuntoluonnosta kokouksissaan 19. helmikuuta ja 18. maaliskuuta 2003.

Viimeksi mainitussa kokouksessa valiokunta hyväksyi seuraavat johtopäätökset äänin 21 puolesta ja 1 tyhjä.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Anna Karamanou (puheenjohtaja), Marianne Eriksson (varapuheenjohtaja), Jillian Evans (varapuheenjohtaja), Ilda Figueiredo (valmistelija), María Antonia Avilés Perea, Regina Bastos, Geneviève Fraisse, Fiorella Ghilardotti, Marie-Hélène Gillig (Elena Ornella Paciottin puolesta), Karin Jöns (Lissy Grönerin puolesta), Hans Karlsson, Hedwig Keppelhoff-Wiechert (Emilia Franziska Müllerin puolesta työjärjestyksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti), Christa Klauß, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Maria Martens, Christa Prets, Olle Schmidt (Lone Dybkjærin puolesta), Miet Smet, Patsy Sørensen, Joke Swiebel ja Sabine Zissener.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa työllisyys- ja sosiaalivaliokuntaa sisällyttämään seuraavat osat päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. katsoo, että on välttämätöntä selvittää lisää erilaisten työntekijöiden osallistumisjärjestelmien soveltamista yrityksissä, mukaan luettuina sukupuolten tasa-arvoon liittyvät näkökohdat;
2. katsoo, että on tärkeää tutkia työntekijöiden taloudellisen osallistumisen vaikutusta erityisesti naisten työpaikkojen luomiseen;
3. katsoo, että on välttämätöntä kiinnittää huomiota naisten osallistumiseen erilaisissa osallistumisjärjestelmissä ja edistää naisten ja miesten yhtäläistä edustusta työmarkkinaosapuolten eri elimissä, erityisesti yritysrakenteissa ja työntekijöiden organisaatioissa, joissa valitaan taloudellinen osallistuminen;
4. pitää erityisen tärkeänä edistää ammattiyhdistystoimintaan ja hallintoon liittyvää koulutusta yrityksissä, joissa toteutetaan työntekijöiden taloudellista osallistumista, ja kiinnittää huomiota miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin;
5. katsoo, että on tutkittava osallistumisjärjestelmien vaikutuksia yritysten tuloksiin, työllisyyteen, työn laatuun, työntekijöille maksettaviin korvauksiin, työntekijöiden oikeuksiin ja työlainsäädännön sekä tasa-arvoon, äitiyteen ja isyyteen tai sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvän lainsäädännön noudattamiseen;
6. katsoo, että erilaisille osallistumisjärjestelmille on asetettava selkeät periaatteet, joilla varmistetaan erityisesti:
 - työntekijöiden vapaaehtoinen osallistuminen ja kaikenlaisen syrjinnän estäminen,
 - yksinkertaisuus, selkeys ja avoimuus,
 - työntekijöiden takeet ja suojelu maksukyvyttömyystilanteissa ja
 - työntekijöiden oikeuksia ja naisten ja miesten tasa-arvoista kohtelua ja mahdollisuuksia koskevien nykyisten lakien ja direktiivien noudattaminen;
7. katsoo, että taloudellisiin osallistumisjärjestelmiin kuuluville työntekijöille on annettava takeet, jotta voidaan ehkäistä mahdolliset ongelmat konkurssitapauksissa ja lievittää arvopaperimarkkinoiden riskejä, ja on tehtävä selvä ero palkkatulon ja taloudelliseen osallistumiseen perustuvan tulon välillä.